

መጅልስ አምን ወለዛልም ቀራራቱ ድድ ኤረትሮፕ

(38ይ ክፈል)

እብ ዶ/ር አሕመድ ሐሰን ድሕሊ

ተርጀመት: መሐመድ እድሪስ መሐመድ

ሓምሳይ ምዕራፍ

ተሕሊላይ ቅራኣት እግል መሓደረት ነፈር ድወል ምጅልስ አምን መኔዕ ምን ኤረትሮፕ ክምሰል ትፈረዕ

5-ፋሰዮ፣

ሰፊር ፋሲል ኣልኮሲኪቪትሽ ኒቢንዝዮ እብ ጀሀቱ፡ “አሰልፍ እግል ሸዑ ወቅያደት ኤረትሮፕ እብ ምጅልስ አምን ዲብ ረአሶም ቅሩር ለዐለ መኔዕ ሰበት ትረፈዕ አሰናይ ቤለው። ምን ወቅት ረዩም እንዴ አስተብዴነ፡ እሊ ዲብ ኤረትሮፕ ለገብአ እድንያይ መኔዕ ምስለ ትበሀለ ጋር መትጻባጥ ክምሰል አለቡ ሻርሓም ዐልነ። ዲብ እሊ ክሉ ለሐልፈ ሰኒን ህዬ አስመረ እግል ናይ ደማር ቅዋት ክምሰል ትሰዴ ለለአተግኔዕ እስባት እግል ልምጸእ ኢቀድረ። ዲብ መንጠቀት ቀር አፍሪቀ ተቅዱር ክምሰል መጽአ ህዬ፡ እግል አከይመቅርሕ ኤረትሮፕ ወጅቡቲ እግል “ሰላም ለለአፈርሀቱ” ብሂልነ ወቅት ለሐልፈዩ ጋር ቱ። አቶብዩ ርኢስ ወዘረእ ዶ/ር አቢዱ አሕመድ ለነስአዩ ባትከት ምስዳር፡ ዮም እግል ፍገሪት ክርን ደማነት ዲብ ሂበት ምህም ሰበት ዐለ፡ ምጅልስ አምን ምን ለሐምዶ አትራዛቅ ኢኮን” እት ልብል ሸርሐ።177

1. ማሌ ፋሰዮ ኢቃኑናይ መኔዕ ዲብ ሓለፎት ሻረከት። ክምሰለ ሰፊር ፋሰዮ ፋሲል ኒቢንዝዮ ለቤለዩ ህዬ ለለአተግኔዕ እስባት ኢቀደመት። እግል ሳብት ወኪል ፋሰዮ ዲብ መንዝመት ምጅልስ ቅራን ለቀርቦ ሰኣል በገ፡ ዲብ ኤረትሮፕ ለቀርቦት ሸክወት “ ዲብ ለአተግኔዕ ደሊል ለኢተንከቦ” ዐለ ምንገብእ፡ እተ ክምሰልሁመ እብ አሳስ ቀራር ዕልብ 1907 እብ ምጅልስ አምን ዲብ ረአስ

ኤረትርዮ መኔዕ ምነ ሐልፊ፡ እግልሚቱ ህዬ ፋሰዩ እብ ገበይ ሰፊረ ዲብ መነዘመት ምጅልስ ቅራን ቪታሊ ሸርክ እንዴ ወዴት መኔዕ እግል ተሐልፍ ሰወተት? እግልሚቱ ህዬ ናይ ከሬዕ ክርን እንዴ ትነፈዐት ኢትቃወመቱ?! ክምሰልሁ ዋድየት ምን ተዐሌ ህዬ ምጅልስ ኣምን ድድ ኤረትርዮ ታሪካይ፡ ስያሳይ ወቃኑናይ ጌገ ወኢሳደፊ ዐለ። ሸዑብ ኤረትርዮመ እብሊ ኢትቃኑናይ ቀራር ለጀሬት እቱ ጅርቦት ወኢሳደፊት ዐለት።

2. ምስል እሊ ክሉ ህዬ ናይብ ወኪል ፋሰዩ ዲብ መነዘመት ምጅልስ ቅራን በተር ኢለትሾፍ ዲብለ ዲብ ዮም 18 ፌብሩዋሪ 2016 ለገብአት ጅልሰት ምጅልስ ኣምን ዕልብ 7626፡ “ሕኩመት ኤረትርዮ እግል ሙሰለሐት ሐረከት ሸባብ ክምሰል ትሰዴ፡ እብ መራቅባይ ሐሽም ሶማል ወኤረትርዮ ኣስክ እለ ለለአተግኔዕ እስባት ይአቅረበት። ሰበት እሊቱ ህዬ ዲብ ኣስመረ ወሰክ ጨቅጥ እግል ዊደት ለገብእ ጅርቤታት ድዳይ ፍገሪት ለለኣመጽእቱ” እት ልብል ሸርሐ።178

3. ኣማንቱ ሞስኮ ወቅት ክምሰል ሐልፊ፡ እግል ቀራር ዕልብ 1907 ለተአይድ ክርን ሂበተ አተዐሰዩ። “እግል መራቅባይ ሐሽም ሶማል ወኤረትርዮ” ምንገብእመ እብ ሰበትለ ዲብ ረአስ ኤረትርዮ መኔዕ እግል ሓለፎት ለቀሰበ ሸክዋት ደሊል ሳብት እግል ለአቅርብ ጣልበት ተ። ክምሰልሁመ “መራቅባይ ሐሽም ሶማል ወኤረትርዮ” እግል ዲብ ሰነት 2012 ዲብ ረአስ ኤረትርዮ ለአቅረቢዩ ናይ ሐሰት ሸክወት እግል ልሰሐብ ማንዐቱ ተ። ምናተ ለኢትቃኑናይ መኔዕ፡ ዲብ ደንጎበ 2018 በህለት ሐቆ 6 ሰነት ምነ ፋሽል ክምቱ ለትሸህደ እሉ ሐቆ 10 ሰነት ምነ ትቀረረ እቱ ወክድቱ ለትሸጠበ።

4. ሰፊር ፋሰዩ “ምጅልስ ኣምን ዲብ ረአስ ኤረትርዮ ለሓለፊዩ መኔዕ ምስለ ቀድየት መትጻባጥ ኣለቡ” ዲብ ልብል ሸርሐ። ለሰፊር “ቀድየት” ልብል ዲብ ህለ መኔዕ በህለቱ ቱ። ምናተ ምጅልስ ኣምን ቀራር ዕልብ 1907 እግል ሓለፎት ለቀሰቢዩ ናይ ኣማን ሰቡብ ሚ ክምሰል ዐለ ኢሸርሐዩ። ሰበት እሊ፡ ኖስነ እግል እለ ቀድየት እለ እብሊ ለተሌ ንቀጥ እግል ንወድሐቱ።

5. ለሕኩመት ጅቡቲ ዲብ ሰነት 2008 ምስል ኤረትርዮ ለሀረሰቱ ናይ ሕዱድ ጽራር፡ ሕኩመት ኤረትርዮ ምን ኣሰልፍ እግል ቀድየት እንዴ ራቀብ፡ እግል ሻከት ጭሪት እግል ሐምረጎት ልትባደሮ ለዐለው በክት ሰበት ከልአዮም እብለ ገብአ ልግበእ ሸክል ፈርሀት ለከልቅ ኢዐለ።

6. ሐቆመ እሊ ለህለ ርኢስ ወዘረእ አቶብዩ ዶ/ር ኣቢዪ ኣሕመድ ክምሰል ፍገሪት ሶት ምጅልስ ኣምን ገብአ፡ መኔዕ ምን ኤረትርዮ ዲብ ረፌዕ ዶር ዐለ

እሉ። ለሐልፊ ርኢስ 17ይት ሰነት ዕልብ 43 መስኩል ኮሄን ለጌምሙ ወለዐል ምስል ድዋራተ ለትመቅረሐት ወለትወሐደት ተ። 3. ሐረከት ሸባብ ዕላቀት ክምሰል በ ለለአክድ እስባት እብ ኢሀለዮቱ ህዩ ሕኩመት አሜሪካ እግለ መነዘመት ምጅልስ ቅራን ዲብ ረኣስ ኤረትርዮ ለሐልፊዩ መኔዕ እግል ልትረፈዕ ተአይድ” እት ልብል ሸርሐ።179

1. ወዘረእ አቶብዩ መለስ ዜናዊመ እብለትፈናተ ዱቅሪ ወእብ ውካለት ስያሳይ አፍካር እግል ልክደም፡ ዲብ ረኣስ ኤረትርዮ መኔዕ ዲብ ሐለፎት ሹሩክ ቱ። ሰበት እሊ፡ ምን ህግዩ ሰፊር ሩሰዮ፡ ማሌ ዲብ ረኣስ ኤረትርዮ እብ ምጅልስ አምን ለትቀረረ መኔዕ እብ ሰበብ መባጥር ሕኩመት መለስ ዜናዊ፡ አዜ መኔዕ ለትረፈዕ ህዩ እብ ፈድል መባጥር ሕኩመት ዶ/ር ኣቢ ኣሕመድ ክምቱቱ እግል ነአምር? ምን በዲሩ ክምሰል አቶብዩ ላተን እብ እቅትሳድ ዲብ እድንያይት ሰዳይት ለትተንከብ ደውለት፡ አስክ አክል እሊ ድቅብት እንዴ ገብአት ዲብ ክርን ምጅልስ አምን ዝያደት ህዩ እብ አሳስ ሳብዳይት ምዕራፍ ሚሳቅ መነዘመት ምጅልስ ቅራን ለለሐልፍ ዐቢ ወመብቅያይ ቀራራት እግል ለአስር እተ ትቀድር ገብእ? እንዴ አትሌን ለነቀርቡ አምሳል ልትረኤ ዲብ ህለ ላኪን፡ እለ ቀድየት እለ ምን መባጥር አቶብዩ ሰኒ ወአማን ለዐበ ክምቱ ለለአክድ ቱ። ምናተ ርኢስ ወዘረእ አቶብዩ ዶ/ር ኣቢ ኣሕመድ፡ አሚን ዓም መነዘመት ምጅልስ ቅራን ኣንጠንዮ ገተርስ ዲብ ዮም 9 ጁላይ 2018 ዲብ አቶብዩ ዲበ መጽአ እቱ ወክድ መኔዕ ምን ኤረትርዮ እግል ልትረፈዕ ለአቅረቡዩ ጠለብ ሜዛን ዛይድ ወሕሽመትቱ ለነሀይቡ።

6- ሕኩመት አሜሪካ-

ናይብ ወኪል አሜሪካ ዲብ መነዘመት ምጅልስ ቅራን ጆናሳን ኮሄን እብ ጀሀቱ “ሕኩመት አሜሪካ፡ ኤረትርዮ ምስል ግዋሬህ ለትወዴቡ መትቃራብ እብ ፈርሐት ትትከብቱ። ምስል ግዋሬህ ምን ሐዲስ እግል መትሐባር ወዳይመት ናይ መንጠቀት ሰላም ወመትሰዳዳይ እግል ዓበዮት፡ መንገአት ክስትት እግል ዊደት መትጸጋመ እብ እዉጅት ገበይ ጠያዕተ አከዶተ ነአትናይተ። እሊ ህዩ እግል ቀር አፍሪቀ ታሪካይ ወክድ ወዐቢ በክት ቱ። ምጅልስ አምን እግል ቀራር 2444 (2018) አየዶተ ህዩ ፈርሐት ትሰመዐን። ዲብ እሊ ወክድ እሊ ኤረትርዮ ምስል ኤረትርዮ ምን ግዋሬህ ክሉ ረኣሱ ራይመት ኢተአምር።

1-ኣብ ቃብል እሊ ናይለ ጆናሳን ኮሄን ለቤለዩ፡ ኤረትርዮ ዲብ ሰኒ ወእኩይ ምስል ድዋራተ ትትዓወን ዐለት ወህሌት እግል ተአተላልዩማ ቱ። ናይ እለ መሰል ህዩ ኤረትርዮ ምን ወክድ ሕርየተ እንዴ አስተብዴት መሻክል መንጠቀት ቀር አፍሪቀ ወግብለት በሐር ቀየሕ እግል አስከቦት ለኢልትሐለል ስያሳይ

ወዲብሎማስያይ ጅህድ ወዴት። ታሪክ ክምሰል ልሽህዱ፡ ኤረትሮፕ መሻክል ሶማሌ ምን ሰልፉ እግል አርሀዮት በዳሪት ለነስአት አወላይት ደውለት ተ።

ለትፈናተዩ ድወል ወመነዘማት ኢፋሉታይ መትኦታይ እት ወድዮ፡ እግል በዳሪት ኤረትሮፕ ምን ኢለአፈሽላሁ ወተዐወተ ዐለ። ክምሰልሁመ ምን ሰነት1991 አስክ 1994 ሌጠ ፍንጌ መትቃውመት ጅቡቲ (ፍሮድ) ለሐልፊ ንዛም ሐሰን ጉሌድ አብቲዶን፡ ፍንጌ መትቃውመት አቶብዩ ለሐልፊ ንዛም ርኢስ ወዘረእ መለስ ዜናዊ፡ ፍንጌ መትቃውመት ሱዳን ናይ ርኢስ ዑመር አልበሺር ብዙሕ መዋጀሃት ወንቃሽ ወእጅትመዓት ንዙም ዐለ። ክምሰልሁመ ርኢስ ደውለት ኤረትሮፕ አሰይድ ኢሰያስ አፈወርቂ እግል ዲብ ፍንጌ ርኢስ የመን ለዐለ ዐሊ ዐብደለ ሳልሕ ወናይቡ ለዐለ ሳልም አልቢድ ለትከለቀ አከይ መቅርሕ እግል አርሀዮት ውሕደት የመን እግል ሕፍዘት፡ ዲብ ሰነት 1994 ፍንጌ ሰንዐ ወዐደን ትሉሉይ ጀውላት ወደ። ፍንጌ ንዛም ከርቱም ወመትቃውመት ምፍጋር ጸሓይ ለትፈረመት እትፋቅየት ሰላም ምፍጋር ጸሓይመ፡ ዲብ ዮም 14 ኦክቶበር 2006 ዲብ አስመረ እብ ማርሒት ሕኩመት ኤረትሮፕቱ ለተመት።

2. ኤረትሮፕ ምን አሜሪካይመስኡል ኮሂን ለጌምሙ ወለዐል ምስል ድዋራተ ለትመቅረሐት ወለትወሐደት ተ።

3 - ክምሰለ ጅናታትን ኮሂን ለቤለዩ መነዘመት ምጅልስ ቅራን እንዴ ኢገብእ፡ ምጅልስ አምንቱ ዲብ ረአስ ኤረትሮፕ ቀራር መኔዕ ሓለፈ። ሰበት እሊቱ ህዩ ፍንጌህ እዳረት አሜሪካ እብ ገበይ ምጅልስ አምን እንዴ ወደ ዲብ ረአስ ለገብአት ደውለት፡ ምስለ ተፈርዮ ሳብታት ወኢሳብታት አንፋር ምጅልስ አምን እብ መትሻጣር ለሓልፊዩ ቀራር መኔዕ፡ ፍንጌህ ምን 24 ኦክቶበር 1945 እንዴ አስተብደ አስክ እሊ ሃድል ምን ስያሳይት ወራት ወኬን ለህሌት መነዘመት ምጅልስ ቅራን ዓም ምጅልሱ ፍንቲት ዐባይ ህሌት።

4. ዲብ ረአስ ኤረትሮፕ ለትቀረረ መኔዕ እብ መትዓዋን አሜሪካ ለትቀሰባ ቱ። እዳረት አሜሪካ እግል ምልጅስ አምን ክምሰል ቀሰበት ዲብ ፍዕል ወዐለ። ሰበት እሊቱ ህዩ፡ ፍንጌ እግል ቀራር 1907 እምበል መትቃውመ ዲብ ትተዐስ ለረኤናህ።

5. ናይብ ሰፊር አሜሪካ ዲብ መነዘነት ምጅልስ ቅራን፡ ምን ኤረትሮፕ መኔዕ እግል ልትረፈዕ ለቀድረ “አዜ ኤረትሮፕ ምስል ሐረከት ሸባብ ዕላቀት ክምሰል ቡ ለለአክድ እስባት ሰበት ኢትረከባ ቱ” ዲብ ልብል እብ ምክሔ ሸርሐ። እሊ አሜሪካይ መስኡል እሊ እበአማን ደሊል ሳብት ለሐዜ ህለ ምንገብእ፡ ለእብ ገበይ ወኪሎም ወያኔ ዲብ መነዘመት “ኢጋድ” ወ “ወመነዘመት ውሕደት አፍሪቀ

እንዴ ወዴት ለትፈብረከት ሐብሬ እብ አዳላይ አስክ “መራቅባይ ሐሽም ሶማል ወኤረትርዮ” ክምሰልሁመ “ ልጅነት መኔዕ” ክምሰል ቀርብ ለወዴት እግል ምጅልስ አምን እንዴ ቀሰበት ዲብ ረአስ ኤረትርዮ ቀራር መኔዕ ዲብ ቀረርት አሳስዶይ ዶር ለተልሂት አሜርክዮት በዐል ሰልጠት ሱዛን ራይስ እግል ልሰአል ቡ። ገሌ አንፋር ድወል ዲብ ምጅልስ አምን አሰልፍ ህዬ ፋሰዮ፡ ዲብ ረአስ ኤረትርዮ ለተአሰሰት ሸክወት እስባት ለአለብ ለትመሀዘት ናይ ሐሰት ሸክወት ክምተ ሰበት አከደት፡ እስባት እግል ልቅረብ እለን ክምሰል ትሰአለዮ፡ “መራቅባይ ሐሽም ሶማል ወኤረትርዮመ” ዲብ ሰነት 2012 ምን አቅረቡቱ ለትመሀዘ ናይ ሐሰት ሸክወት እዴሁ እግል ልስሐብቱ።

6. ክምሰለ ዋጅብ እዳረት ርአስ ዶናልድ ትራምፕ፡ እበ ሐልፊ እዳራት አሜሪካ ድድ ኤረትርዮ ለአሰሰዉ እስባት ለአለቡ ለትመሀዘት ሸክወት እንዴ ወዴት ዲብ ረአስ ኤረትርዮ ኢቃኑናይ ቀራር ዕልብ 1907 ሰበት ሐልፊ ሸዐብ ኤረትርዮ ህዬ እግል ሴዕ ሰነት ዲብለትፈናተ መጃላት ኢፋሉታይት ፍገሪት እግል ልርፈዕ ሰበት ትቀሰብ፡ ዲብ ሸዐብ ወሕኩመት ኤረትርዮ ዐፎ ረስምዮት እግል ልጥለብ ዐለ እሉ።